

Manuel Kellner: Varifrån kommer Pegida?

[Ur International Viewpoint, 24 februari 2015. Manuel Kellner är medlem i samordningsgruppen för Internationella socialistiska vänstern, en av Fjärde internationalens två öppna fraktioner i Tyskland, och medlem av Die Linke i Köln. Artikeln översatt från engelska av Göran Källqvist.]

Istället för att bara glädjas åt sönderfallet inom Pegidaorganisationens led (framförallt Pegida i Dresden, som vid sin senaste måndagsdemonstration bara kunde samla 2.000 personer) bör vi analysera denna högerpopulistiska rörelses sociala och ideologiska grund. Ty även om mobiliseringarna mot Pegida var mycket mer imponerande än Pegidas egna mobiliseringar (utom i Dresden) och detta senaste försök att skapa en rasistisk och islamofob massrörelse verkar ha strandat, så finns det i Tyskland å andra sidan en bred latent bas för den här sortens radikaliserings, som när som helst skulle kunna visa sig om det tas nya initiativ av Pegidatyp.

Enligt en studie som har genomförts av en grupp kring den politiska vetenskapsmannen Hans Vogtländer från tekniska universitetet i Dresden,¹ så bor den typiska Pegidademonstranten i Dresden eller Leipzig och är omkring 50 år gammal, har en inkomst som är något över medelinkomsten och känner sig inte knuten till någon speciell religiös grupp eller politiskt parti. Det är dock tveksamt hur representativ denna studie är, eftersom två tredjedelar av de utfrågade valde att inte svara på frågorna.

Enligt källor från Antifa-miljön (yttersta vänstern och den radikala vänstern) hade NPD (Nationaldemokratisches Partei Deutschlands, ett välorganiserat parti inom den traditionella extremhögern) låtit förstå att man inte skulle tala med pressen – den ”lögnaktiga pressen” (”Lügenpresse”) och ”systemet” är de historiskt nazistiska uttryck som nu används av kretsar inom den yttersta högern och ett antal organisatörer och deltagare i Pegidademonstrationerna. Om det stämmer så bekräftar det den yttersta högers stöd inom Pegida. Men det ogiltigförklarar också den aktuella studiens resultat eftersom bara en minoritet besvarade frågorna.

Miljöns extremister

Süddeutsche Zeitung från 24 december 2014 återopade en mer djupgående studie av islamofobin i Tyskland, som grundade sig på en representativ telefonundersökning som hade genomförts 2011 av Heinz Bude och Ernst-Dieter Lantermann från universitetet i Kassel, på initiativ av *Hamburger Institut für Sozialforschung*.² Alla intervjuade som var klart islamofoba var speciellt stolta över sina tyska anor och särskilt misstänksamma mot staten och dess institutioner. Men bland dem fanns tre distinkta grupper med olika särdrag.

Den första gruppen utgör enligt studiens författare ”miljöns extremister”. De inom denna grupp är säkra på sig själva och tycker att de har förverkligat sina strävanden i livet. 38% av dem anser sig tillhöra ”vinnarna” under de senaste årens ekonomiska utveckling (mot 14% som betraktar sig som förlorare). Men mer än hälften är pessimistiska om framtiden. De vill ha ett samhälle baserat på traditionella värderingar som disciplin, trygghet och yrkesprestationer och en återgång till tydlighet i samhällslivet, utan att störas av personer som tänker och lever på andra sätt. De är nöjda med sig själva och bedömer andra strängt och är rädda för att deras situation ska försämrans. 50% i denna grupp är 50 år eller äldre, 14% 30 år eller yngre. Denna grupp utgör 9% av befolkningen.

Den andra gruppen lever under osäkra sociala och ekonomiska förhållanden, har dålig utbildning och yrkesutbildning och är mindre självsäkra. De har inte uppnått vad de ville i livet och mer än två

1 *Tekniska universitetet i Dresden*, januari 2015.

2 *Indymedia*, 25 december 2014.

tredjedelar tror att de aldrig kommer att göra det. Mer än hälften i denna grupp tror att de har förlorat på den senaste ekonomiska utvecklingen. De känner sig socialt marginaliserade och är rädda för att bli offer för en växande ”utländsk” del av befolkningen. 63% av dem är över 50 år, 11% under 30. Denna grupp utgör omkring 13% av befolkningen.

Medlemmarna i den tredje gruppen är välutbildade och yrkesutbildade. De känner sig socialt erkända men lever ändå ett osäkert liv. De tycker att de inte längre får vad de förtjänar. 43% av dem upplever att de har förlorat på den ekonomiska utvecklingen och 72% är mycket pessimistiska om framtiden. De är ”öppna” för andra kulturer men inte för den muslimska världen. 71% av dem anser att den muslimska kulturen inte har någon plats i västvärlden, nästan hälften vill begränsa invandringen av muslimer och nästan en tredjedel vill förbjuda den muslimska religionen att visa sig offentligt. I denna grupp är hälften 50 år eller äldre och 17% 30 år eller yngre. 13% av befolkningen i Tyskland finns i denna grupp.

Radikaliserad småbourgeoisie

De historiska italienska fascisternas och tyska nazisternas sociala bas utgjordes i huvudsak av småbourgeoisien. Man måste inte vara fattig och ha ett osäkert liv för att kunna bli en del av högerens och den yttersta högerens populistiska mobiliseringar. Men osäkerhet och rädslan för att få det sämre socialt spelar en roll. Det finns också speciella rasistiska fördomar mot den muslimska världen.

Det lutar åt att medelklasserna befinner sig bland de troliga vinnarna. Arbetarrörelsen har befunnit sig på defensiven under årtionden, och det är fortfarande kris för socialism och frigörelse som ett svar på de allvarliga sociala och ekonomiska problemen, något som ger näring åt yttersta högerens initiativ och reaktionära radikaliserings. Priset för de revolutionära förhoppningarnas tillbakagång är ett uppsving för den kontrarevolutionära förtvivlan.

Det är sant att en del deklasserade element inom arbetarklassen har anslutit sig till det småborgerliga upproret, och det stämmer också att de tyska nynazisterna har försökt göra inbrytningar bland fackföreningsanslutna ungdomar i ett antal industriföretag. Men yttersta högerens småborgerliga karaktär kvarstår.

Då är det viktigt att kampen mot denna strömning kombinerar bredast möjliga aktionsenhet mot den yttersta högeren och de högerpopulistiska mobiliseringarna med en uttalad kritik av den etablerade politiken när det gäller behandlingen av flyktingar och invandrare och även på det sociala området och den imperialistiska utrikespolitiken. Vi ska betona de verkliga intressekonflikterna och ställa dem mot rent ideologiska och illusoriska konflikter.

Speciellt för Dresden?

Det stämmer att Pegidarörelsen har haft en del spektakulära framgångar med sina mobiliseringar i Dresden. Varför? Tyskar kallar Dresden för ”de okunnigas dal” (”Das Tal der Ahnungslosen”). Det beror på att det inte gick att få in västtysk television i Dresden innan DDR föll. Leipzig upplevde massdemonstrationer varje måndag mot SED:s regim (SED var det enda styrande partiet i DDR). I Dresden var passivitet normen.

Juliane Nagel, partiet Die Linkes enda deputerade i Sachsen (som erövrade sin plats i det nationella parlamentet genom att väljas direkt i sin valkrets), har försökt sig på en förklaring:³ invånarna i Dresden fick uppleva först SED:s styre och efter 1990 ett oavbrutet styre för CDU i ledningen för olika koalitioner. Även det var en ganska auktoritär regim som till exempel kännetecknades av ett hårdare förtryck mot yttersta vänsterns antifascister än någon annanstans i Tyskland. Enligt Nagel skapade detta gynnsamma förhållanden för en utveckling av Pafida/Legida-rörelsen.

3 *Sozialistische Zeitung*, februari 2015.

CDU står speciellt långt till höger i Sachsen. Lantdagens ministerpresident i Sachsen, Stanislaw Tillich, har sagt att det behövs en ”dialog” med Pegidademonstranterna, samtidigt som han har besvarat Angela Merkels uttalande att islam är en del av Tyskland (ett uttalande som hon var snabb att modifiera) med att den i så fall inte är en del av Sachsen. Dresden har under lång tid varit scenen för mycket starka mobiliseringar av yttersta högern den 13 februari, årsdagen för de allierades bombningar av staden i slutet av Andra världskriget.

Den officiella regeringspolitiken har redan beslutat sig för att genomföra en del av Pegidademonstranternas krav. Sachsens inrikesminister har till exempel sagt att Tunisien kommer att förklaras som ett ”säkert” land för att förneka alla krav på asyl för flyktingar från detta land. CDU:s generalsekreterare i Sachsen har också sagt att man måste ”revidera” rätten till asyl i sin helhet.

Juliane Nagel pekar på ett påtagligt samarbete mellan Pegidarörelsen och det högerpopulistiska AfD i Dresden. AfD:s ledning i Dresden befinner sig i opposition till AfD:s förbundsstatliga ledning som företräds av Bernd Lucke. De vill inte minska partiets profil att vara mot euron och vill utnyttja teman som gillas av de som radikaliseras inom högern: aktioner mot flyktingar, mot ”icke assimilerade” invandrare och mot muslimer. Det finns en tydlig kontinuitet, åtminstone i Sachsen, mellan CDU:s höger, AfD, Pegida, NPD och militanta nazistkretsar.